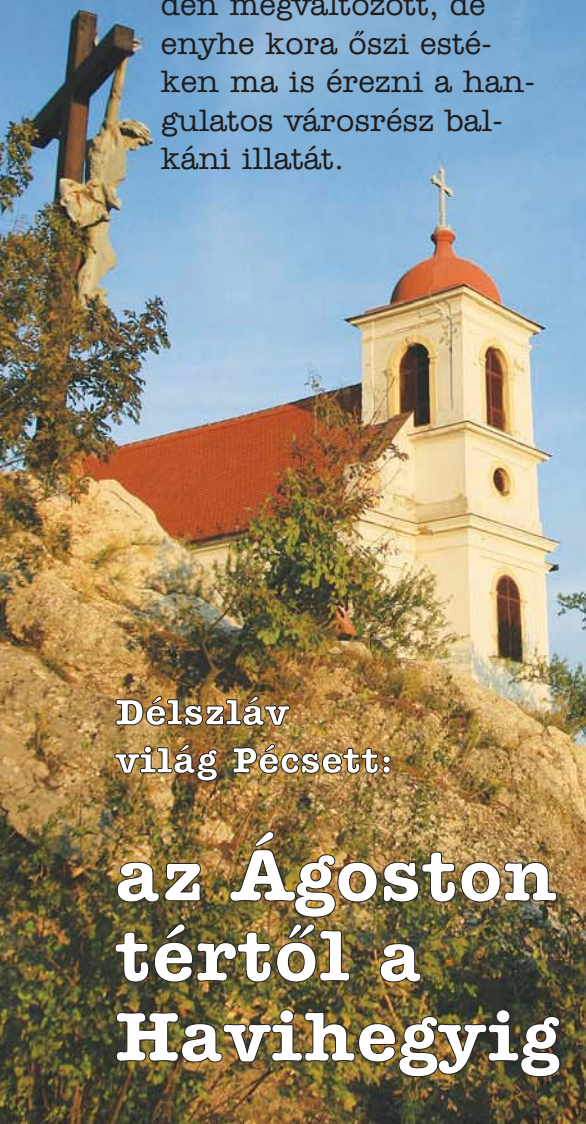

Néhány évtizeddel ez-
előtt valóságos időuta-
zásnak számított fel-
kaptatni a Felsőhavi és
a Havihegyi út kanyar-
gós macskakövein a vá-
ros fölé magasodó hófe-
hér kápolnáig. Az el-
múlt években sok min-
den megváltozott, de
enyhe kora őszi esté-
ken ma is érezni a han-
gulatos városrész bal-
káni illatát.

Délszláv
világ Pécssett:

az Ágoston tértől a Havihegyig

Az Ágoston tér feletti dombol-
dal már a középkorban lakott vá-
rosrész volt. Kézművesek, iparo-
sok lakták, és a Tettye-patak
mentén álló malmokban szinte
egész évben őrlték a gabonát,
míg lejjebb a mészárosok és bőr-
sök műhelyei álltak. A török idők-
ben Malomszegnek is nevezett
városrészben élt a pécsi magyar-
ság legnagyobb része, mellettük
azonban egyre nagyobb számban
telepedtek meg katolikus és
muszlim bosnyák családok. Utób-
biak számára alapították a közép-
kori Ágostonos kolostor helyén a
17. században tobakok mecsetje
néven ismert imaházat. A tobak a
cseszővargák törökös elnevezése
volt, és a jelentőségüket az adta,
hogy a környéken egyedül ők
használtak cserszömörécét, a vö-
rös kordován és szattyánbőr ké-
szítésének alapanyagát, mivel a
Mecsektől északra ez a növény
már nem élt meg.

A bosnyák túlsúly miatt mind-
inkább Potorluknak is nevezett
környék tehát a vöröstímárság
hódoltsági központjává is vált. Ér-
dekes módon az oszmánok kiűzé-
se sem változtatta meg a város
ipari körzetének számító terület
életét. A bosnyák-horvát etnikum
továbbra is megtartotta befolyá-
sát, miközben magyarok és néme-
tek is költöztek a gabonaőrő és
lőpormalmok szomszédságába.
Utóbbiak pasztorálását kívánták
felkarolni a visszaköltöző Ágos-
ton-rendi remeték, akik 1712-ben
elkezdtek építkezni a dzsámi
romjain. A templom 1750-ben
tűzvész áldozata lett, majd újjá-
építették, mai alakját az 1912. évi
renoválás után nyerte el.

Sok minden megváltozott az el-
múlt évszázadban. Eltűnt a horvát
nyelv az utcákról és a vasárnapi is-
tentiszteletekről, a mai Vince utca
alatt eltűnt a patak is, vele együtt
a malmok és műhelyek garmadája.
Hol vannak ma már a Dombaiak,
akik a 18. század második felében
a Felsőhavi utca 5–9. szám közötti
telkeket bírták, hol vannak a
Stipánovicsok, Martinkovitsok,

Didovácok és Vlasitsok? Nem
hallani Cserta György szűrszabó
ollójának csattogását sem, és
Katics Máté vármegyei hajdú vi-
gyázó szemei sem néznek szúró-
san a vasárnap oktanul lármá-
zókra. Miközben a városrész las-
san terjeszkedett – az 1770-es
évekig még a Felsőhavi utca felső
karéja teljesen lakatlan volt – az
élet is lassan átalakult. Eltűntek az
eredeti nevek és birtokosok, he-
lyettük újak születtek, akár az
Ágota utca 1727-ben, akár a Lo-
sonc utca 1920-ban.

Ma többnyire csend honol a
meredek utakon. Pedig nem min-
dig volt így! Például 1697-ben zi-
hálva, énekelve hordta a város né-
pe a nehéz köveket fel a dombol-
don, hogy kápolnát építsenek a
Havas Boldogasszony tiszteleté-
re. Igaz a mondás, hogy a hit he-
gyeket mozgat meg, mert a ki-
égett, kiostromolt városban,
amelynek lakóit pestis tizedelte,
volt annyi akarat és elszántság,
hogy erejét egy domb tetején álló
templomcskába ölje. Jól tudták az
ősök, hogy nyugalom csak akkor
érkezhet e sokat próbált nép közé,
ha belül béke van, ezért pedig meg
kell küzdeni.

A kegytemplom immár három-
száz éve szolgál, igaz, 1780-ban le-
égett, majd újjáépítése során
nyerte el mai barokk formáját. Bú-
csúja többnapos ünnep, augusztus
5-én és az ahhoz közel eső hétvé-
gén tartják. Valamikor a környező
falvak lakosai gyalog jöttek, a za-
rándoklat végén az Ágoston térről
indultak felfelé a meredek
Felsőhavi utcán a Havihegyi ká-
polnához templomi zászlókkal, ke-
resztekkel. Mái élő szokás, hogy
az építők emlékére a búcsún elő-
ször részt vevő gyerekek egy kis
követ, kavicsot visznek fel a temp-
lomhoz. Érdemes felkapaszkod-
nunk a hívek nyomán a kápolná-
hoz, mert csodálatos panoráma tá-
rul elénk, itt valóban érezni lehet a
történelem mélységét.

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓ: MÜLLER NÁNDOR